

תורה אור • פרשת וארא • מאמר 4

לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם

”לכן אמור לבני ישראל: אני ה'”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vaeira/4](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/vaeira/4)

1 לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם. הנה ארז"ל מזכירין יציאת מצרים בלילות. פ"י גם בלילות. ולהבין מה נשתנה נס יצ"מ מכל הנסים שלא הוזהרנו עליהם להזכירם כל כך.

"לכן אמור לבני ישראל: אני ה', ואני אוציא אתכם". והנה אמרו חז"ל: "מזכירים את יציאת מצרים בלילות", כלומר, גם בלילות. ויש להבין מה מיוחד את נס יציאת מצרים מכל שאר הנסים, שלא נצטוונו להזכירם בתדירות כזאת.

אך הנה בכל דור ודור חייב אדם לראות א"ע בכל יום בבקר ובערב כאלו הוא עת יצ"מ.

אולם, בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו בכל יום, בבקר ובערב, כאילו זו שעת יציאת מצרים.

והענין כי הנה נודע שיש זלעז"ז. ולעומת מצרים דקליפה יש מצרים בקדושה. וכשם שיש מצרים למטה כך יש למעלה ברוחניות.

הענין הוא, כידוע, שיש "זה לעומת זה". כנגד מצרים של הקליפה יש מצרים שבקדושה; וכשם שיש מצרים למטה, כך יש מצרים למעלה, בתחום הרוחני.

וכן ישראל לתתא וישראל לעילא. וכשם שיש ברוחניות למעלה בעולמות עליונים. כך הוא למטה בנפש האדם בעבודת ה'.

כך גם ישראל למטה וישראל למעלה. וכשם שהדברים קיימים בתחום הרוחני, למעלה, בעולמות העליונים, כך הם קיימים למטה, בנפש האדם ובעבודת ה'.

2 והנה בחי' כנ"י דלעילא הוא מ"ש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. ולמטה בנפש האדם בחי' אהבה בתענוגים היא שמחת הנפש בה' עושה.

והנה, בחינת כנסת ישראל שלמעלה היא מה שנאמר: "מה יפית ומה נעמת, אהבה בתענוגים". ולמטה, בנפש האדם, בחינת אהבה בתענוגים היא שמחת הנפש בה', עושה.

וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה וכתוב אם הבנים שמחה שהשמחה היא מחמת התבוננות באור א"ס. וכדכתיב כי אם לבינה תקרא.

וכמו שנאמר: "עבדו את ה' בשמחה", וכן נאמר: "אם הבנים שמחה"; שכן השמחה באה מהתבוננות באור אין סוף. וכמו שנאמר: "כי אם לבינה תקרא".

והיינו ע"י שיתבונן בגילוי אור א"ס ב"ה למטה אזי ישמח ישראל בעשיו ותהיה שמחת הנפש בהתגלות רשפי אש האהבה לצאת מנרתקה היא מאסר הגוף להיות חדות ה' היא מעוזו.

כלומר, כאשר האדם יתבונן בגילוי אור אין סוף ברוך הוא למטה, אזי "ישמח ישראל בעושיו", ושמחת הנפש תהיה בגילוי רשפי אש האהבה, היוצאת מנרתקה — מאסר הגוף — עד ש"חדוות ה' היא מעוזו".

3 והנה כתיב תחת אשר לא עבדת כו' מרב כל כו'. דהיינו בחי' כל התענוגים הרוחניים ג"ע עליון וג"ע תחתון.

והנה נאמר: "תחת אשר לא עבדת וגו' מרב כל וגו'". כלומר, בחינת כל התענוגים הרוחניים — גן עדן העליון וגן עדן התחתון.

והוא מחמת שיתבונן כמ"ש כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים. פ"י ששמו הוא מדת מלכותו אשר מלך שמו נקרא.

והדבר בא מתוך התבוננות במה שנאמר: "כי נשגב שמו לבדו, הודו על ארץ ושמים". כלומר, שמו הוא מדת מלכותו, שבאמצעותה "מלך שמו נקרא".

וכמאמר ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך עוזר וכו'. והוא בחי' שכינה ששוכן בתחתונים וכמ"ש ושכנתי בתוכם ונק' שמו מלך על כל העולמות.

וכמו שנאמר: "ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה, מלך עוזר" וגו'. זו בחינת השכינה, השוכנת בתחתונים, כמו שנאמר: "ושכנתי בתוכם"; ושמו נקרא מלך על כל העולמות.

וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים. וכמאמר יחיד חי העולמים מלך כו' שע"י בחי' מלכותו יש לו יחוס ושייכות להעולמות שיקרא שמו מלך עליהם.

וכמו שנאמר: "מלכותך מלכות כל עולמים". וכמו שנאמר: "יחיד חי העולמים מלך" וגו': באמצעות בחינת מלכותו יש לו יחס וקשר אל העולמות, ועל כן שמו נקרא מלך עליהם.

4 והנה גם בחי' שמו מצד עצמו הוא רם ונשא ונשגב בבחי' לבדו שאין ערוך להעולמות עם שמו ית' כלל.

והנה גם בחינת שמו מצד עצמו היא רמה, נישאה ונשגבה, בבחינת "לבדו", שכן אין לעולמות כל ערך ביחס לשמו יתברך.

אלא הודו וזיוו של שמו הוא המאיר על הארץ זה ג"ע תחתון. ושמים זה ג"ע עליון ששם הצדיקים נהנין מזיו השכינה.

אלא שהודו וזיוו של שמו הם המאירים "על הארץ", שהיא גן עדן התחתון, "והשמים", שהם גן עדן העליון, שבו הצדיקים נהנים מזיו השכינה.

אבל בשכינה שהוא בחי' שמו הוא בבחי' לבדו שלא נמשך ממנה להיות הנבראים נהנין ומתענגים בה בעצמה ממש.

אבל השכינה, שהיא בחינת שמו, היא בבחינת "לבדו": לא נמשך ממנה דבר שהנבראים יוכלו ליהנות ולהתענג בו, בעצמותה ממש.

אבל בבחי' תורה ומצות הנה אומרים אשר קדשנו במצותיו (יש שמברכים בעל ויש שמברכים בלמ"ד) במצותיו ממש כמארז"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתפלל.

אבל בבחינת התורה והמצוות אומרים "אשר קדשנו במצוותיו" (יש שמברכים בנוסח "על" ויש שמברכים בנוסח [האות] למ"ד): במצוותיו ממש, כמו שאמרו חז"ל: "הקדוש ברוך הוא מניח תפילין", "הקדוש ברוך הוא מתפלל".

וכתיב אני מדבר בצדקה אני ממש. דהיינו הקב"ה בכבודו ובעצמו. וכדאיתא בזוהר דאורייתא וקוב"ה כולא חד.

וכתוב: "אני מדבר בצדקה": "אני" ממש, כלומר הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו. וכך נאמר בזוהר: "התורה והקדוש ברוך הוא — הכול אחד".

קוב"ה ממש. וקוב"ה הוא בחי' מה שהוא קדוש ומובדל מגדר עלמין לגמרי שאפי' בבחי' זיו והוד לא היו עולמות יכולים לקבל חיות ממנו.

הקדוש ברוך הוא ממש. ו"הקדוש ברוך הוא" הוא הבחינה הקדושה והמובדלת לחלוטין מגדר העולמות, עד שאפילו מבחינת הוד וזיו לא היו העולמות יכולים לקבל ממנו חיות.

כי הנה כתיב כי ביה ה' צור עולמים שעוה"ז ועוה"ב ג"ע תחתון ועליון נבראו בבי' אותיות משמו בלבד. שהרי כתוב: "כי ביה ה' צור עולמים": העולם הזה והעולם הבא, גן עדן התחתון וגן עדן העליון, נבראו בשתי אותיות בלבד משמו.

5 ובזוהר איתא דבמחשבה אחת ברא את העולם. והוא ע"ד מ"ש היוצר יחד לבם כו' ואמרו רז"ל כולם

נסקרים בסקירה א' שהוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות וקורא הדורות מראש כו'

ובזוהר נאמר שהוא ברא את העולם במחשבה אחת. הדבר דומה למה שכתוב: "יוצר יחד לבם" וכו', ולדברי חז"ל: "כולם נסקרים בסקירה אחת", שכן הוא צופה ורואה עד סוף כל הדורות, ו"קורא הדורות מראש" וכו'.

וכמ"ש במ"א שכל הדורות שהם שית אלפי שני דהוי עלמא וימות המשיח ותחיית המתים כולם הם לפניו במחשבה אחת.

וכפי שמוסבר במקום אחר, כל הדורות — שהם "ששת אלפי השנים שבהן העולם מתקיים" — וכן ימות המשיח ותחיית המתים, כולם עומדים לפניו במחשבה אחת.

עד"מ כמו שאין ערוך למחשבה אחת נגד כל המחשבות שיכול אדם לחשוב כל ימי חייו ומכ"ש נגד עצמותו ומהותו שאינה אלא התפשטות הארה א' בעלמא.

על דרך משל: אין שום יחס בין מחשבה אחת לבין כל המחשבות שאדם יכול לחשוב במשך כל ימי חייו, וכל שכן שאין ביניהן יחס לעומת עצם מהותו, שהמחשבה אינה אלא התפשטות של הארה אחת בלבד.

כך כל הדורות של שית אלפי שנים וימות המשיח ותחיית המתים אינן אלא בחי' זיו והתפשטות הארה א' מבחי' שמו בלבד.

כך גם כל הדורות של ששת אלפי השנים, וכן ימות המשיח ותחיית המתים, אינם אלא בחינה של זיו והתפשטות של הארה אחת מבחינת שמו בלבד.

אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא רם ונשא למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית ולית מחשבה תפיסא ביה כלל שאינו נתפס ונתלבש בגדר עלמין כלל. משא"כ בתורה ומצות הוא התלבשות אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו ממש.

אבל הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו רם ונישא, למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית, ו"אין מחשבה תופסת בו כלל", שכן הוא אינו נתפס ואינו מתלבש כלל בגדר העולמות. לא כך התורה והמצוות: בהן מתלבש ממש אור אין סוף ברוך הוא בעצמו ובכבודו.

6 וכאשר ישים האדם אל לבו כל הדברים והאמת האלה ישמח לבו ויגל אף גילת ורנן באור א"ס

כאשר אדם מפנים את כל הדברים והאמיתות הללו, לבו ישמח ויגיל "אף גילת ורנן" באור אין סוף,

בי"ה המתפשט ומתלבש בעסק התורה ומעשה המצות אשר יעשה אותם האדם וממשיך על נפשו אור הי' אי"ס בי"ה ממש מה שאין כל העולמות כדאי לו:

ברוך הוא, המתפשט ומתלבש בלימוד התורה ובקיום המצוות שהאדם מקיים; והוא ממשיך על נפשו את אורו ממש של הי', אין סוף, ברוך הוא, שכל העולמות אינם ראויים לו.

7 אך אין השמחה בהתגלות אור הי' במוח מחשבתו וכינתו לבד כי"א כאשר נגעה אל נקודת לבו כי שמחה היא ההתגלות.

אולם השמחה אינה בעצם גילוי אור הי' במחשבתו ובהכנתו בלבד, אלא [רק] כשהוא נוגע בנקודה שכלבו; שכן שמחה היא גילוי.

וכמשל המלך שכל כבודו פנימה. אך בשעת השמחה הוא מתגלה. וזהו עבדו את הי' בשמחה כמו במשל המלך, שכל כבודו פנימה, אך בשעת שמחה הוא מתגלה. וזהו [פירוש] "עבדו את הי' בשמחה":

דהיינו להיות גילוי אור הי' אי"ס בי"ה שיהיה בבחי' ונגלה כבוד הי' ולמטה בנפש האדם ההתגלות הוא כשבא לידי גילוי הלב.

כלומר, שיהיה גילוי של אור הי', אין סוף, ברוך הוא, בבחינת "ונגלה כבוד הי'". ולמטה, בנפש האדם, הגילוי הוא כשהאור בא לידי גילוי בלב.

והיינו דכתיב אם הבנים שמחה דהיינו כשנולדו הבנים שהם המדות ונתגלו בלב. משא"כ כשהוא בהעלם ובהסתרת תוך מוח מחשבתו וכינתו לבד הרי הן בבחי' עבור עדיין ואינה אם הבנים.

וזהו שכתוב "אם הבנים שמחה", כלומר, כשהבנים — שהן המדות — נולדים ומתגלה בלב. אבל כשהדבר עדיין בהעלם ובהסתרת בתוך מחשבתו והכנתו בלבד, הרי הם עדיין במצב של עיבור, והיא עדיין אינה "אם הבנים".

8 והנה המעכב בחי' הולדה והתגלות אור הי' לצאת מהעלם והסתרת שבמוחו אל גילוי הלב הוא בחי' גלות מצרים

והנה, מה שמעכב את בחינת ההולדה וההתגלות של אור הי', מלצאת מן ההעלם וההסתרת שבמוחו אל גילוי שכלב, הוא בחינת גלות מצרים,

שהוא בחיי מצר הגרון שהוא האמצעי בין מוחין שבראש ללב ושם הוא בחיי שר המשקים שר האופים ושר הטבחים שהוא בחיי וושט וורידין

שהיא בחינת המצר של הגרון, המתווך בין המוחין שבראש לבין הלב. ושם נמצאת בחינת שר המשקים, שר האופים ושר הטבחים, שהיא בחינת הוושט והורידים,

שהם הם בחיי כל תענוגי עוה"ז ומחשבותיו ועסקיו ותחבולותיו אשר ישתמש בהם כל אחד לפי ערכו והם הם המונעים ומעכבים ומסכים המבדילין בין אור ה' שבמוח ובין גילוי הלב.

שהם הם בחינת כל תענוגי העולם הזה, מחשבותיו, עסקיו ותחבולותיו, שכל אחד משתמש בהם לפי ערכו. והם הם המונעים והמעכבים, והמסכים המבדילים בין אור ה' שבמוח לבין גילוי שבלב.

9 וזהו צער העבור כעצמות בבטן המליאה. ולכן כל גליות וצרות נק' בשם עבור כמארז"ל בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך.

זהו הכאב של ההיריון — "כעצמות ברחמה של אישה הרה". לכן כל הגליות והצרות נקראות בשם "עיבור", כפי שאמרו חז"ל: "בכל פרשת העיבור יהיו צרכיהם לפניך".

אפי' בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו'. והגאולה נק' בשם לידה שהוא בחיי התגלות הולד לאויר העולם וחבלי משיח נק' בשם חבלי לידה.

"אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה, כמו אישה הרה" וכו'. והגאולה נקראת בשם "לידה", שהיא בחינת גילוי הוולד לאויר העולם; וחבלי משיח נקראים בשם "חבלי לידה".

10 וכתוב הרינו חלנו מפניך הוי"ה. פי' שכל בחיי עבור וגליות הוא כדי שיהיה גלוי אור ה' ב"ה.

ונאמר: "היינו הרות, התפתלנו מכאבים לפניך, הוי". כלומר, כל מצב העיבור והגליות נועד לכך שאורו של ה', ברוך הוא, יתגלה.

וצריך לזה חבלי לידה. דהיינו להרגיש הכאב והמרירות על מניעות התפשטות אור ה' בגלוי הלב מחמת המונעים ומעכבים שהם הם צרכי עוה"ז.

לשם כך דרושים חבלי לידה, כלומר, להרגיש את הכאב ואת המרירות על כך שאורו של ה' אינו יכול להתפשט ולהתגלות בלב, בגלל המניעות והעיכובים, שאינם אלא צרכי העולם הזה.

11 ואזי כאשר יבא לבחיי לידה והתגלות בבחי' שמחה וישמח ישראל בעושי יתפרדו כל המונעים ומעכבים והמסכים המבדילין יהיו כאין ואפס בלא תפיסת מקום כלל מחמת שמחת ה'.

וכאשר הוא מגיע לבחינת לידה והתגלות מתוך שמחה — "וישמח ישראל בעושי" — כל המונעים והמעכבים מתפזרים, והמסכים המבדילים נעשים כאין ואפס, בלי לתפוס מקום כלל, מחמת שמחת ה'.

וכשם שלמעלה בחי' שמחה הם המתקת הדינין. כך למטה בנפש האדם היא מבטלת כל המונעים ומעכבים מבית ומבחוץ ונקי בשם ארץ כנען ע"ש שמכנעת החיצונים

וכשם שלמעלה בחינת השמחה ממתיקה את הדינים, כך למטה, בנפש האדם, היא מבטלת את כל המונעים והמעכבים, מבפנים ומבחוץ. והיא נקראת בשם "ארץ כנען", משום שהיא מכניעה את הכוחות החיצוניים,

שהם נדחים מפני ה' מאליהם וממילא כחשך שנדחה מפני אור. וכמשל האשה אשר חבלי לידה בא לה. שהרי הם נדחים מפני ה' מאליהם, בדרך ממילא, כמו שהחושך נדחה מפני האור. וכמשל אישה שבאו עליה חבלי לידה.

12 והנה בעת לידתה יוצאים ממנה כל המכאובות בדם לידתה שזב ממנה. כך הנה כתיב ואראך מתבוססת בדמיך כו'

והנה, בשעת הלידה, כל הכאבים מסתלקים ממנה יחד עם דם הלידה שניגר ממנה. כך גם נאמר: "ואראך מתבוססת בדמיך" וכו',

שכל המונעים והמעכבים נמסו והיו לדם דבר שאין בו ממש ואין בו תפיסת מקום כלל. וכמ"ש ותשליך במצולות ים כל חטאתם כו'.

כלומר, כל המונעים והמעכבים נמסו והיו לדם — דבר שאין בו ממש ואין לו תפיסת מקום כלל. וכמו שנאמר: "ותשליך במצולות ים כל חטאתם" וכו'.

13 והנה כשם שגלות מצרים הוא בחי' מצר הגרון שהוא המבדיל ומפסיק בין המוח ללב כנ"ל.

והנה, כשם שגלות מצרים היא בחינת המצר שבגרון, המבדיל ומפסיק בין המוח ללב, כפי [שהוסבר] לעיל,

כך ענין הגאולה ויצי"מ הוא בחי' יציאתם ממצר הגרון ע"י הקול קול יעקב. שהקול שהוא בגרון הוא הוא המקשר ומחבר בחינת מוחין שבראש לבא לידי גילוי הלב.

כך עניינה של הגאולה ושל היציאה ממצרים הוא היציאה מן המצר שבגרון באמצעות "הקול קול יעקב". שכן הקול, הנוצר בגרון, הוא שמקשר ומחבר את המוחין שבראש, כדי שיבואו לידי גילוי בלב.

14 והיינו ע"י קול קורא בתורה שע"י קריאתו בתורה הוא קורא וממשיך אור ה' לצאת מהעולם שבמוח אל גילוי הלב.

כלומר, באמצעות קולו של מי שקורא בתורה: בקריאתו בתורה הוא קורא וממשיך את אור ה' לצאת מן העולם שבמוח אל גילוי שכלב.

וזהו שארז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא כנגדו ונק' כנגדו מפני שבח"י קריאתו בתורה הוא בחי' ממכ"ע והקב"ה כנגדו הוא בחי' סוכ"ע.

וזהו [פירוש] מה שאמרו חז"ל: "כל הקורא בתורה, הקב"ה קורא כנגדו". הוא נקרא "כנגדו" מפני שבחינת קריאתו בתורה היא בחינת ממלא כל עלמין, והקב"ה שקורא כנגדו הוא בחינת סוכב כל עלמין.

15 וזהו לשון קורא בתורה שקורא האור לחוץ. והיינו ע"י תושב"כ בחי' הוי"ה דאורייתא וקוב"ה כולא חד.

וזו משמעות הביטוי "קורא בתורה": הוא קורא לאור לצאת החוצה. כלומר, באמצעות התורה שבכתב, שהיא בחינת שם הוי", שכן "התורה והקדוש ברוך הוא כולא חד".

וזהו לכן אמר לבני ישראל אני הוי"ה והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגוי' שע"י בחי' וגילוי הוי"ה

וזהו [פירוש] "לכן אמר לבני ישראל: אני הוי", והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגוי': שבאמצעות בחינת הוי" וגילוייה,

דהיינו ע"י בחינת תורה שבכתב בחינת הקול קול יעקב ע"י יהיה בחינת יציאת מצרים וכל המונעים ומסכים המבדילים יבטלו ולא יהיה עוד סבלות מצרים ועבודתם:

כלומר, באמצעות בחינת התורה שבכתב, בחינת "הקול קול יעקב", תבוא בחינת יציאת מצרים; כל המכשולים והמסכים המבדילים יבטלו, ולא יהיו עוד "סבלות מצרים" ועבודתם.

16 אך לא זו בלבד הוא תכלית המכוון כ"א והבאתי אתכם אל הארץ וגוי'. וביאור הענין כי הנה כתיב אל ארץ טובה ורחבה וגוי'.

אולם אין זו בלבד התכלית המבוקשת, אלא גם "והבאתי אתכם אל הארץ" וגוי'. וביאור העניין: נאמר "אל ארץ טובה ורחבה" וגוי'.

וא"י זו היא בחינת תושבע"פ ונקרא ארץ רחבה ע"ד מארז"ל ע"פ ארץ צבי צבאות גוים. מה צבי אין עורו מחזיק בשרו כו'.

וארץ ישראל זו היא בחינת תורה שבעל פה. היא נקראת "ארץ רחבה" על דרך דברי חז"ל על [המילים] "ארץ צבי, צבאות גוים": "מה צבי אין עורו מחזיק את בשרו" וכו'.

17 והענין כי תורה שבכתב עיקר יסודתה הוא בחי' אותיות התורה. ולכן מדקדקין באותיותיה שלא יהי חסר או יתיר ושיהיו צורתן עליהן כדמותן בצלמן ושיהיו גולם אחד.

והענין הוא שעיקר היסוד של התורה שבכתב הוא בחינת אותיות התורה. לכן מקפידים על אותיותיה: שלא תחסר אות ולא תתווסף אות, שצורתן תהיה עליהן בדמותן ובצלמן, ושכל אות תהיה גוף אחד שלם.

שאם נפסק היו"ד שעל גג האל"ף עד"מ מעל גוף האות הרי זו ס"ת פסולה.

שאם, למשל, ניתקה היו"ד שעל גג האל"ף מגוף האות, ספר התורה פסול.

18 ואין מברכין עליה. אבל אין נראה בה גילוי ההשכלה כמו בתורה שבע"פ שעיקר גילוי השכלת הדינין והמשפטים שבתורה אינו מפורש בתורה איך ומה לעשות שכל התורה היא ספורי מעשיות.

ואין מברכים עליה. אולם גילוי התוכן השכלי שבה אינו ניכר כפי שהוא ניכר בתורה שבעל פה. שכן עיקר גילוי ההבנה השכלית שבדינים ובמשפטים שבתורה — כיצד ומה לעשות — אינו מפורש בתורה, שהרי התורה כולה מורכבת מסיפורים.

וגם הדינין שבה הן דרך ספורי דברים שכך אמר ה' שידבר אל בני ישראל ושכך אמר משה.

וגם הדינים שבה מובאים בדרך של סיפור דברים: שה' אמר כך, שעל [משה] לדבר אל בני ישראל, ושמשה אמר כך.

19 ואין כוונתה לידע ממנה לבדה כל הדינין על בורייך ומתכונתן כגון עד"מ ענין התפילין אינו מפורש ושיהיו ד'

אין כוונתה שנדע ממנה לבדה את כל הדינים בשלמותם ובדיוקם. למשל, בענין התפילין: לא מפורש שיש בהן ארבע פרשיות

פרשיות ושיהיי כתוב כך וכך ושיהיו נכתבים על קלף דוקא ככל משפטי תפילין והלכותי המסורות לנו בתורה שבע"פ וכן שאר כל המצות.

ושהדברים הכתובים יהיו כך וכך, ושהכתיבה תהיה דווקא על קלף, כפי שנקבע בכל דיני התפילין והלכותיה שנמסרו לנו בתורה שבעל פה; וכך גם ככל שאר המצוות.

20 והיינו לפי שעיקר יסודתה בהררי קדש בחיי חכמה עלאה דאורייתא מחמה נפקת. ותורה שבכתב היא בחיי ח"ע. ותורה שבע"פ היא חכמה תתאה ולחכימא ברמיזא.

הטעם לכך הוא שעיקר יסודה הוא "בהרי קודש" — בחינת חכמה עילאה, שהרי "התורה יוצאת מחכמה". התורה שבכתב היא בחינת חכמה עילאה, והתורה שבעל פה היא חכמה תתאה; ו"לחכימא ברמיזא".

פ"י שאינה רק כמשל הרב המרמז אל התלמיד באיזה רמז כל שהוא בכדי שהתלמיד יבין מעצמו איך ללמוד

כלומר, התורה שבכתב דומה רק למשל של רב הרומז לתלמיד ברמז כלשהו, כדי שהתלמיד יבין בעצמו כיצד ללמוד,

אבל לא זהו עיקר הלימוד עצמו. כך הנה כל אותיות התורה שבכתב הם רק רמזים והמשכות מחכמה עלאה בדרך רמז.

אך אין זה עיקר הלימוד עצמו. כך גם כל אותיות התורה שבכתב אינן אלא רמזים והמשכות מחכמה עילאה בדרך רמז.

21 וכל ההמשכות נרמזים באותיות אלו דוקא שיהי' הקרי כך והכתיב כך ולכן כל אותיותיה ספורים ומנויים בל יעדוף ובל יחסור.

כל ההמשכות נרמזות דווקא באותיות האלה, כך שהקרי הוא באופן אחד והכתיב באופן אחר. לכן כל אותיותיה נספרות ומנויות, בלי להוסיף ובלי לגרוע.

וכל אות ואות צ"ל בדמותו וצלמו מפני שרומזים להמשכה עליונה מח"ע אבל עצמות ההשכלה אינו מתלבש באותיות תורה שבכתב.

כל אות ואות צריכה להיות בדמותה ובצורתה, משום שהיא רומזת להמשכה עליונה מחכמה עילאה. אך עצם התוכן השכלי אינו מתלבש באותיות התורה שבכתב.

משא"כ בתורה שבע"פ הן עצמות ההשכלה מלובשת באותיות ההלכה ולכן אין מדקדקין באותיותיה כ"כ רק ההשכלה היא עיקרית המתגלה תוך האותיות גם לפי רבוי ההשכלה כך ירבו אותיותיה.

לא כך בתורה שבעל פה: שם עצם התוכן השכלי מתלבש באותיות ההלכה. לכן אין מדקדקים כל כך באותיותיה; העיקר הוא התוכן השכלי, שמתגלה בתוך האותיות. וככל שהתוכן השכלי רב יותר, כך מתרבות אותיותיה.

22 ולכן מה שמשכילים בה יותר כגון פרש"י ותוספות ופוסקים הכל בכלל תושבע"פ יחשב ואפי' כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש.

לכן כל מה שמבינים בה עוד, כגון פירוש רש"י, התוספות והפוסקים, נחשב כולו חלק מן התורה שבעל פה, ואפילו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש.

ולכן נקי ארץ טובה ורחבה שמתרחבת והולכת עד אין קץ. וזהו מה צבי אין עורו מחזיק בשרו כו'.
לכן היא נקראת "ארץ טובה ורחבה", שכן היא הולכת ומתרחבת כלי סוף. וזהו [הפירוש של] "מה צבי אין עורו מחזיק את בשרו" וכו'.

והיינו לפי שהבשר והעור גדול כ"כ שגידול העור הוא מחמת הבשר שבתוכו. כך הנה בחי' תושבע"פ ג"כ גדולים עצם ההשכלה והאותיות כאחד שהאותיות מתפשטים מצד עצם ההשכלה.
כלומר, הבשר והעור גדלים כל כך, מפני שהעור גדל כתוצאה מן הבשר שבתוכו. כך גם בבחינת התורה שבעל פה, עצם ההשכלה והאותיות גדלות יחד, שכן האותיות מתפשטות מכוח עצם ההשכלה.

משא"כ בתושב"כ אין האותיות מתפשטים מצד עצם ההשכלה כ"א הארה בעלמא דרך רמז כנ"ל:
לא כך בתורה שבכתב: האותיות אינן מתפשטות מכוח עצם ההשכלה, אלא רק [ממנה] הארה בלבד, בדרך של רמז, כפי שהוסבר לעיל.

23 ובזה יובן מה שהתורה שבכתב נקי בשם מקרא בלשון הגמרא וקורא בתורה שע"י שהוא רק
בכך יובן מדוע התורה שבכתב נקראת בלשון הגמרא "מקרא", ומדוע אומרים "קורא בתורה": משום שעל ידה הוא רק

כמו קורא וממשיך אור א"ס ב"ה על נפשו מההעלם שבמוח אל גילוי הלב כנ"ל. אך עדיין הוא כאלו הוא דבר בפ"ע כאדם הקורא לזולתו.

כמי שקורא וממשיך את אור אין סוף ברוך הוא על נפשו, מן ההעלם שבמוח אל גילוי הלב, כפי שנתבאר לעיל. אך עדיין הדבר נחשב כאילו הוא דבר בפני עצמו, כמי שקורא לזולתו.

אבל בתורה שבע"פ אמרו מתניתין מלכתא כו' כמלך שמצוה כמ"ש במ"א מפני שנעשה יחוד גמור חב"ד בחב"ד כו'.

אבל על התורה שבעל פה אמרו "מתניתין מלכתא" וכו', כמו מלך המצווה, כפי שנתבאר במקום אחר, משום שנעשה יחוד גמור של חכמה, בינה ודעת בתוך חכמה, בינה ודעת וכו'.

24 וכמ"ש ואשים דברי בפיך דברי ממש. וכמ"ש המגיד להב"י אני המשנה המדברת בפיך. שנעשה עצמות אחד בבחי' בטול ממש וזו היא בחי' דירה בתחתונים ממש.

כמו שכתוב: "שמתי את דבריי בפיך" — דבריי ממש. וכמו שאמר המגיד לבית יוסף: "אני המשנה המדברת בפיך". כך הם נעשים עצם אחד, בביטול ממש, וזוהי בחינה של דירה בתחתונים ממש.

והגם שמצד התפשטות עצם גילוי ההשכלה לאור ה' בתושבע"פ הנה לירידה גדולה נחשבת אצלה להתפשט ולהתלבש בעשיה גשמית סדר זרעים כו'. הנה ע"ז אמר הכתוב אשר נשאתי את ידי.

ואף שמצד התפשטות עצם גילוי התוכן השכלי של אור ה' בתורה שבעל פה, נחשבת ירידה גדולה לכך שהוא מתפשט ומתלבש בעניינים גשמיים, [כגון] סדר זרעים וכו' — על כך נאמר בפסוק: "אשר נשאתי את ידי".

25 והוא עדי"מ שהיד יכול להרים הדבר הנופל ארצה ולשום למעלה על ראשו כך הנה סוף מעשה במחשבה תחלה.

זה דומה ליד, שיכולה להרים דבר שנפל ארצה ולהניח אותו גבוה, על ראשו של אדם. כך גם: "סוף מעשה במחשבה תחילה".

ואשת חיל עטרת בעלה ונעוץ סופן בתחלתן שנק' ארץ חפץ פי' כלי להשראת רצונו ית' כי גילוי רצון עליון הוא בסוף מעשה דוקא.

וכן "אשת חיל עטרת בעלה", ו"נעוץ סופן בתחילתן", הנקראת "ארץ חפץ", כלומר כלי להשראת רצונו יתברך; שהרי גילוי הרצון העליון הוא דווקא בסוף המעשה.

26 וכן בתורה שבע"פ הוא התגלות רצון העליון יותר מבתושב"כ שאין לידע ממנה לבדה מהות רצון עליון בכל הדינים והמשפטים כ"א ע"י תורה שבע"פ דוקא.

כך גם בתורה שבעל פה יש גילוי גדול יותר של הרצון העליון מאשר בתורה שבכתב, שכן מן התורה שבכתב לבדה אי אפשר לדעת מהו הרצון העליון בכל הדינים והמשפטים, אלא דווקא באמצעות התורה שבעל פה.

וזהו ונתתי צבי בארץ החיים. פי' שכל צביונו וחפצו הוא בארץ החיים בחינת תושבע"פ ששם הוא גילוי אור ה' ורצונו ביתר שאת מבחי' תורה שבכתב והרצון הוא מקור החיים.

וזהו "ונתתי צבי בארץ החיים". כלומר, כל חפצו ורצונו נתונים ב"ארץ החיים", בחינת תורה שבעל פה, שבה אור ה' ורצונו מתגלים ביתר שאת מאשר בבחינת תורה שבכתב; והרצון הוא מקור החיים.

וזהו אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב כוי שהם המדות חגיית כי אשת חיל עטרת בעלה כוי כנ"ל. ונתתי אתה לכם מורשה אני הוי"ה להיות בבחי' ואשים דברי בפיו כוי כנ"ל:

וזהו "אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב" וגו', שהם מדות חסד, גבורה ותפארת; שכן "אשת חיל עטרת בעלה" וגו', כמבואר לעיל. "ונתתי אותה לכם מורשה, אני הוי"ה" — כדי להגיע לבחינת "ואשים דברי בפיו" וגו', כמבואר לעיל.

27 אך כל גילוי אור ה' בבחי' המשכות אלו הכל תלוי בלבו של אדם כמו לכל אשר יחפוץ הלב יטנו. אולם כל גילוי של אור ה' באמצעות המשכות אלה תלוי כולו בלבו של האדם, כמו שנאמר: "לכל אשר יחפוץ הלב יטנו".

לזאת צריך לעורר תחלה האהבה מקודם לעורר האהבה בלבו בתפלה כדי שיהי' לבו חפץ באמת לגילוי אור ה'. לכן יש לעורר תחילה את האהבה בלב בתפילה, כדי שלבו יחפוץ באמת בגילוי אור ה'.

28 ולכן אמרו מזכירין יצ"מ בבקר ובערב. והיינו פרשת ציצית שכתוב שם להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם.

לכן אמרו: "מזכירים את יציאת מצרים בבקר ובערב". הכוונה היא לפרשת ציצית, שבה כתוב: "להיות לכם לאלקים; אני הוי' אלקיכם".

והענין כי לא די בהתעוררות הלב בתפלת השחר לבד אלא ליומו מכיון שאח"כ פונה לעסקיו.

העניין הוא שהתעוררות הלב בתפילת שחרית לבדה מועילה רק לזמנה, שכן לאחר מכן האדם פונה לעיסוקיו.

29 ואפי' מי שאינו בעל עסק הנה בלימודו בבחי' עשיה סדר זרעים כוי נמשך הלב אחר גשמיות הדברים בבחי' הסתר וצמצום בחי' אלקים.

ואפילו מי שאינו איש עסקים, הרי שבזמן לימודו, בבחינת עשיה, [כגון] בסדר זרעים וכו', הלב נמשך אחר הגשמיות של הנושאים הנלמדים, בבחינת הסתר וצמצום, בבחינת אלקים.

וצריך לעורר עוד את האהבה ושמחה מנקודת הלב להיות גילוי בחי' הוי"ה כנ"ל. אך לא די בהתגלות האהבה בזה לבד כ"א עיי' תושב"כ הקל קול יעקב

לכן צריך לעורר שוב את האהבה והשמחה מנקודת הלב, כדי שתתגלה בחינת הוי', כנ"ל. אך אין די בכך שהאהבה תתגלה לבדה; הדבר נעשה באמצעות התורה שבכתב, "הקול קול יעקב",

כנ"ל להיות קורא וממשיך בתורה גילוי אור ה' ממש ואחר כך בתורה שבע"פ בחי בטול ממש ולהיות בחי ואשים דברי בפיך כנ"ל ודירה בתחתונים ממש כנ"ל להיות בחי הוי"ה אלקיכם כו' וד"ל:

כנ"ל, כדי לקרוא בתורה ולהמשיך בה גילוי של אור ה' ממש; ולאחר מכן, בתורה שבעל פה, להגיע לבחינת ביטול ממש, ולהיות בבחינת "ואשים דברי בפיך", כנ"ל, וכן להיות דירה בתחתונים ממש, כנ"ל, ולהגיע לבחינת "הוי אלקיכם" וכו'. וד"ל.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/vaeira/4

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק